

VZŤAH MEDZI PODOBNOSŤOU A INTIMITOU VO VZŤAHU RODIČ - DIEŤA

METODOLOGIE V PSYCHOLOGII, PSY 401

Lucia Mikulíková, Eva Schmidtová
182762, 182298, Psychologie

Vyučující: prof. PhDr. Ivo Čermák, CSc.,
Mgr. Stanislav Ježek, PhD.

Datum odevzdání: 31. 12. 2009

1. Cieľ a účel štúdie

- Prispieť k objasneniu súvislostí medzi **podobnosťou** (objektívnou i subjektívne percipovanou) vo vzájomnom vzťahu rodič - dieťa a vnímanou **intimitou** v tomto vzťahu.
- Odhaliť možné vplyvy genderového zloženia párov rodič - dieťa na tento vzťah.
- Prispieť k pochopeniu a preskúmaniu vzťahov, v ktorých sa silne prejavuje diskrepancia vo vnímaní vzájomného vzťahu (konkrétne intimity) medzi rodičom a dieťaťom.

2. Konceptuálny rámec

V kvantitatívnej časti nášho výskumu sme sa inšpirovali štúdiou Wakimota a Fujiharu (2004), ktorí sa zaoberali vzťahom medzi intimitou a objektívnou podobnosťou v interpersonálnych vzťahoch. Konkrétne skúmali vzťah medzi *interpersonálnou intimitou* a *objektívnou podobnosťou behaviorálnych tendencií* v priateľských (páry muž - muž a žena - žena) a mileneckých vzťahoch (páry muž - žena). Autori považujú za významný vplyv genderového zloženia skúmaných párov na skóre objektívnej podobnosti. Najvyšší skóre objektívnej podobnosti sa ukázal v homogénnych priateľských pároch muža s mužom a najnižší skóre u heterogénneho mileneckého páru muža a ženy. Možno sa však zamyslieť nad tým, že výsledky môžu byť ovplyvnené nielen genderovým zložením párov, ale aj rôznym charakterom vzťahov v týchto pároch. Priateľské vzťahy totiž boli skúmané len na genderovo homogénnych vzťahoch, zmiešané páry, kde by priateľmi boli muž a žena, skúmané neboli. Na druhú stranu, milenecké páry, ktoré boli skúmané, boli genderovo heterogénne, milenecké páry muž - muž a žena - žena, opäť skúmané neboli. Považujeme však za zaujímavú možnosť, výskumne overiť, nakoľko ovplyvní genderové zloženie skúmaných párov výsledné skóre podobnosti v našom výskume, a preto sme sa rozhodli výskumné závery Wakimota a Fujiharu (2004) overiť na našej výskumnej vzorke párov rodič - dieťa, a to pri skúmaní ako objektívnej, tak subjektívne percipovanej podobnosti – v našom prípade nie behaviorálnych tendencií, ale osobnostných rysov.

V spomínanej štúdii (Wakimoto & Fujihara 2004) sa síce významná korelácia medzi intimitou a skóre objektívnej podobnosti nepreukázala, ale objavila sa významná pozitívna korelácia medzi skóre objektívnej podobnosti a skóre dosiahnutým skúmanými osobami v Liking Scale, a to u párov žena - žena a žena - muž. U párov muž - muž sa takáto korelácia neobjavila, čo si autori vysvetľujú spoločenskými podmienkami, teda že od mužov sa vo vzťahoch očakáva, že nebudú prejavovať rovnakú mieru intimity ako ženy (možno uvažovať, že aspoň nie v priateľských vzťahoch, nakoľko v mileneckých vzťahoch mužov a žien sa korelácia prejavila, no pre overenie by bolo zrejme ešte potrebné zamýšľať sa nad skóre dosiahnutými v Liking scale v mileneckých pároch u mužov a žien oddelene). Dôvodom, prečo je možné, že sa nepotvrdila korelácia medzi intimitou a skúmanou podobnosťou, by mohol byť spôsob, akým bola vo výskume intimita meraná. Pre meranie intimity ako celku boli v štúdii Wakimota a Fujiharu (2004) u všetkých respondentov využité skóre ako z Liking, tak Loving scale. Rubin (in Bordens & Horowitz 2009) zistil, že hoci priatelia aj milenci skórujú vysoko na Liking scale, na Loving scale skórujú vysoko iba milenci. Takéto závery sa potvrdili aj vo výskume Wakimota a Fujiharu (2004), kedy Liking skóre naozaj pozitívne korelovalo s objektívnou podobnosťou, no pri intimitate, ktorá bola meraná spojením skóre dosiahnutých ako v Liking, tak v Loving scale, sa významná korelácia neprejavila.

V súvislosti s témou nášho výskumu nás zaujala aj štúdia Brodyho et al. (1994), ktorí skúmali rodinné procesy v období adolescencie ako prediktory podobnosti postojov medzi rodičmi a mladými dospelými. Jednalo sa o longitudinálny výskum, v ktorom sa ukázala významná pozitívna korelácia medzi podobnosťou postojov (u mladých dospelých a ich

rodičov) a **vrelým** vzťahom s otcom a aktívnym zahrnutím dieťaťa do rozhodovania v rodine. I vrelý vzťah s matkou bol pritom jednou z determinánt zahrnutia dieťaťa do rozhodovania v rodine. Vrelosť vo vzťahoch detí a ich rodičov sa teda ukázala ako dôležitá pre podobnosť ich postojov. Vo všeobecnosti bola tiež podobnosť postojov skúmaná ako významný prvok pri utváraní priateľstiev (napr. Newcomb, in: Wakimoto & Fujihara 2004). V našom výskume si chceme položiť otázku, či aj podobnosť osobnostných rysov vo vzťahu dieťaťa a rodiča je významným prvkom súvisiacim s **intimitou** v ich vzťahu. K takejto otázke nás medzi iným priviedol aj výskum Antilla (in Wakimoto & Fujihara 2004), v ktorom autor zistil, že manželia s podobnými osobnostnými rysmi sú so svojim vzťahom spokojnejší a cítia sa šťastnejší. Síce si uvedomujeme, že pocit spokojnosti a šťastia nemožno automaticky stotožniť s prežívanou intimitou vo vzťahu, ale, ako uvádza napr. Sandhya (2009), intimita je u amerických párov (pričom tvrdí, že takýto trend sa vplyvom globalizácie rozširuje a teda uvažuje takto všeobecne o pároch západných spoločností) považovaná za kritický regulačný komponent šťastných vzťahov a za prediktor dosiahnutia vysokej úrovne spokojnosti, lásky a dôvery, a tvrdí, že ovplyvňuje pocit spokojnosti. Takisto intimita vo vzťahoch adolescentov a ich rodičov je považovaná za veľmi dôležitú pre pocit blízkosti, spokojnosti a dobré vzájomné vychádzanie. (napr. Field et al. 1995; LeCroy, 1988) O dôležitosti tejto intimity vo vzťahu detí a rodičov možno uvažovať aj v prípade, že deti sú vo veku mladých dospelých.

V našom výskume sme sa rozhodli skúmať ako objektívnu, tak i subjektívne percipovanú podobnosť osobnostných rysov. Domnievame sa totiž, že to, ako človek posudzuje sám seba môže byť výrazne odlišné oproti tomu, ako ho posudzujú druhí. V prípade vzťahov rodič - dieťa sa takéto rozdiely objavujú napr. pri posudzovaní rodičovského správania. Napr. Gaylord et al. (2003) zhrňujú výsledky viacerých štúdií na túto tému s konštatovaním, že to ako deti vnímajú rodičovské správanie svojich rodičov, sa často signifikantne líši od vnímania tohto správania rodičmi. Zaujímá nás tiež, či bude mať subjektívna podobnosť následne silnejší vzťah s vnímanou intimitou vo vzťahu. Gaylord et al. (2003) ponúkajú príklady niekoľkých výskumov (napr. Roff et al. 1972; Michaels et al. 1983), ktoré ukazujú, že v mnohých prípadoch je to, ako deti vnímajú rodičovské správanie, dôležitejšie pre predikciu dôsledkov pre deti (napr. sociálne prispôsobenie detí, akceptácia vrstovníkmi) ako vnímanie rodičov. V niektorých prípadoch je vzťah medzi vnímaním rodičov a dôsledkami približne rovnaký ako vzťah medzi vnímaním detí a týmito dôsledkami, ale vnímanie rodičov a detí je s dôsledkami spojené rozličnými spôsobmi.

V kvalitatívnej časti výskumu vychádzame z predpokladov niektorých autorov (napr. Pelton et al. 2001), že *diskrepancie vo vnímaní vzájomného vzťahu* medzi rodičmi a deťmi vytvárajú prostredie, kde sa *zvyšuje riziko výskytu problémového správania* detí. Gaylord et al. (2003) upozorňujú, že rodinní systémoví teoretici predpokladajú, že nedostatok súladu medzi rodičom a dieťaťom môže byť prejavom rozpadajúcej sa rodiny a nedostatku jej kohézie, a pre samotné deti tak môže predikovať negatívnejšie dôsledky. Napr. ako uvádzajú Scherer et al. (in Gaylord et al. 2003), väčšia miera nezhody vo vnímaní rodičovského správania medzi rodičmi a ich deťmi, je spojená s väčším množstvom behaviorálnych problémov a menšou sociálnou kompetenciou detí. Predpokladáme teda, že môže byť zaujímavé sledovať, v akých vzťahoch sa vlastne takéto diskrepancie vyskytujú, resp. ako vlastne rodičia a deti takéto vzťahy sami vnímajú a prežívajú. Pre potreby nášho výskumu sa zameriame špecificky na diskrepancie vo vnímaní intimity vo vzťahu, a tak využijeme dáta získané v kvantitatívnej časti výskumu, ktoré by sme chceli kvalitatívnym skúmaním prehĺbiť a obohatiť, a to vďaka poskytnutiu priestoru na vyjadrenie, ktorého sa respondentom v kvantitatívnom výskume spravidla nedostáva. Ako uvádzajú Strauss a Corbinová (1990), práve kvalitatívny výskum možno použiť na odhalenie a porozumenie tomu, čo je podstatou javu, o ktorom toho ešte veľa nevieme. Predpokladáme, že práve diskrepancia vo vnímaní

intimity vo vzťahu dieťaťa a rodiča je takýmto málo preskúmaným javom. Kvalitatívny výskum nám tak môže pomôcť získať hlbšie informácie, ktoré sú kvantitatívnym výskumom ťažko podchyteľné (dle Strauss & Corbinová 1990). Podľa Kuzcynského a Dalyho (2002) sa tak pokúsime fenomén interpretovať v **termínoch významov, ktoré mu skúmané osoby sami dávajú**. Autori tiež upozorňujú, že kvalitatívny výskum tak prináša nielen akési doplnenie či ilustráciu kvantitatívnych dát, ale predstavuje prostriedok na tvorbu teórie.

3. Predpokladaný prínos výskumu

Predpokladáme, že naše výsledky by mohli prispieť k rozšíreniu bázy poznatkov o vzťahoch rodičov a mladých dospelých. V kvantitatívnej časti pôjde najmä o preskúmanie vzťahu medzi podobnosťou a intimitou vo vzájomnom vzťahu rodič - dieťa. Kvalitatívna časť môže priniesť cenné informácie o málo preskúmaných vzťahoch, v ktorých sa prejavuje diskrepancia vo vnímaní intimity medzi rodičom a dieťaťom, a tým prispieť jednak k pochopeniu týchto vzťahov, a jednak podnietiť ďalšie bádanie v tejto problematike. Závety štúdie pravdepodobne bude možné využiť pri práci s klientom v rámci rodinnej terapie a pri práci s celými rodinami vo všeobecnosti.

4. Výskumné otázky a hypotézy

V kvantitatívnej časti sme si položili nasledujúcu otázku:

Ako súvisí podobnosť (objektívna i subjektívne percipovaná) s intimitou vo vzájomnom vzťahu rodiča a dieťaťa?

Na základe predchádzajúcich výskumov a teoretických predpokladov sme formulovali tieto hypotézy:

H1: Objektívna podobnosť a intimita spolu pozitívne korelujú.

H2: Subjektívne percipovaná podobnosť a intimita spolu pozitívne korelujú.

H3: Skór objektívnej podobnosti je vyšší vo vzťahu rodiča a dieťaťa rovnakého pohlavia ako vo vzťahu rodiča a dieťaťa opačného pohlavia.

H4: Skór subjektívne percipovanej podobnosti je vyšší vo vzťahu rodiča a dieťaťa rovnakého pohlavia ako vo vzťahu rodiča a dieťaťa opačného pohlavia.

H5: Korelácia medzi skórom objektívnej podobnosti a intimitou je silnejšia vo vzájomnom vzťahu matky a dcéry ako vo vzťahu otca a syna.

H6: Korelácia medzi skórom subjektívne percipovanej podobnosti a intimitou je silnejšia vo vzájomnom vzťahu matky a dcéry ako vo vzťahu otca a syna.

V kvalitatívnej časti sa zameriame na vzťahy rodičov a detí, u ktorých sa v kvantitatívnej časti prejavila najväčšia diskrepancia vo vnímaní intimity. Pokladáme si otázku:

Ako rodičia a deti **vnímajú a prežívajú vzájomný vzťah**, v ktorom sa objavuje **významná diskrepancia** vo vnímaní intimity v ich vzájomnom vzťahu?

Predpokladáme, že nie niektorí respondenti si tejto diskrepancie nemusia byť vedomí. Naším cieľom nie je ich na tento nesúlad ich vzájomného vnímania upozorňovať, ale skôr sa snažiť pochopiť a porozumieť ich prežívaniu tohto vzťahu.

5. Výskumný postup (design štúdie)

V kvantitatívnej časti použijeme dotazníkové metódy na meranie intimity a podobnosti. Konkrétny spôsob administrácie bude dohodnutý s každým respondentom. Každý z páru rodič - dieťa bude požiadaný o osobitný kontakt (nebude teda postačovať, aby bolo z páru možné bezprostredne kontaktovať napr. len dieťa - mladého dospelého). Tento kontakt bude využitý jednak na dohodnutie sa, akým spôsobom bude možné dotazníky doručiť – predpokladáme najmä rozposielanie prostredníctvom e-mailu, prípadne využitie klasických poštových služieb, no bude možné dohodnúť sa aj na osobnom doručení dotazníku respondentovi. V tejto časti kvantitatívnej štúdie požiadame respondentov o možnosť ich opätovného kontaktovania za účelom ďalšieho hlbšieho výskumu. Vo všetkých prípadoch administrácie počítame s jednotnou inštrukciou pre vyplňanie dotazníkov, ktorá bude uvedená na dotazníkových hárkoch (či už v elektronickej, alebo papierovej podobe).

V kvalitatívnej časti¹ kontaktujeme respondentov (oboch z páru rodič - dieťa), u ktorých sa prejavia najväčšie diskrepancie v skóroch vnímanej intimity. To, že sa budeme snažiť získať dáta od oboch z páru rodič - dieťa považujeme za významné vzhľadom k zisteniam (Carlson, 1989), že dáta získané len od jednej osoby vypovedajú len o postojoch, vnímaní, prežívaní tejto osoby – nevypovedajú o postojoch, vnímaní a prežívaní ďalšieho člena rodiny a o vzťahoch v rodine ako takých. Navyše možno podotknúť, že zameraním sa na oboch z páru rodič - dieťa, reflektujeme trend, o ktorom pojednávajú Dix a Gershoff (1989) – do úvahy sa berie aj pohľad dieťaťa, nielen rodiča, zohľadňuje sa príspevie dieťaťa do vzťahu.

Skúmané osoby požiadame o stretnutie a o napísanie krátkej eseje na tému ich vzájomného vzťahu. Respondentom dáme možnosť, aby si vybrali miesto konania rozhovoru (doma, v kaviarni, v spoločných priestoroch školy a pod.). Po zoznámení s priebehom výskumu ich požiadame o vypracovanie testu rodinného systému FAST – typickej situácie v ich rodine. Z pološtrukturovaného rozhovoru o zostavenej situácii, ktorý je súčasťou tejto metódy, plánujeme plynule prejsť k hlbkovému rozhovoru o ich rodinne. Počítame s tým, že na základe skúsenosti s prvými respondentmi bude možno potreba tento design upraviť. Respondentov požiadame o súhlas s nahrávaním rozhovoru.

6. Výskumný súbor

Kvantitatívna časť

V tomto výskume sa zaujíame o vzťah mladých dospelých a rodičov. Kritériom pre výber do vzorky nášho výskumu je teda vek dieťaťa spadajúci do obdobia mladej dospelosti (20-30 rokov²). Vzhľadom k nášmu výskumnému cieľu, použitej metóde a designu výskumu je potrebná účasť páru rodič - dieťa, pre výber vzorky je teda nevyhnutná ochota tohto páru dobrovoľne sa zúčastniť výskumu. Nepredpokladáme kultúrne rozdiely v skúmaných premenných u Čechov a Slovákov, preto do výskumu zahrnieme obe tieto národnosti.

Vzorku budeme získavať metódou snehovej gule. V prvej fáze (nulte fáze) oslovíme našich známych - budeme sa snažiť získať respondentov a zároveň kontaktovať i ďalších potenciálnych účastníkov výskumu. V ďalších fázach sa budeme snažiť získať od našich respondentov kontakty na ďalších účastníkov. Pritom budeme oslovovať ako deti – mladých dospelých, tak i rodičov.

¹ Pri vytváraní designu kvalitatívnej časti sme sa inšpirovali empirickou štúdiou Šteckovej (2007), ktorá kvalitatívne skúmala vzťahy v rodinách dievčat s mentálnou anorexiou.

² Zvolené podľa Švancarú (1986), ktorý uvádza pre obdobie mladej dospelosti vek 20-30/32

Výber vzorky doplníme o respondentov získaných prostredníctvom inzerátu uverejnenom na internete (IS MU alebo na stránkach venujúci sa rodine, napr.: www.rodina.cz, www.nasarodina.sk a pod.). Bude sa teda jednať o samovýber, nakoľko zapojenie týchto účastníkov závisí na ich dobrovoľnom a aktívnom prejavení záujmu. (Miovský 2006) Pre kvantitatívnu časť výskumu predpokladáme účasť asi 160 párov rodič - dieťa, pričom pri ich získavaní sa budeme snažiť o rovnaké zastúpenie jednotlivých typov párov, a to: matka - dcéra, matka - syn, otec - dcéra, otec - syn. Dá sa teda uvažovať o istej kombinácii so zámerným výberom potrebných párov.

Tieto metódy získavania vzorky sme si zvolili vzhľadom k tomu, že pre náš výskum potrebujeme vždy pár rodič - dieťa. Predpokladáme, že v našej vzorke je potrebné uvažovať o špecifických charakteristikách týchto párov, ktoré sa rozhodnú zúčastniť výskumu, a to jednak vzhľadom k ich samovýberu prostredníctvom inzerátov, ale i vzhľadom k miere ich motivovanosti. Pri použití metódy snehovej gule je potrebné zvažovať aj limity vyplývajúce z kultúrnych, sociálnych či iných väzieb medzi jednotlivými respondentmi. Výsledky by mohli byť reprezentatívne pre vzťahy rodičov a detí v období mladej dospelosti, pritom je pravdepodobné, že sa bude jednať najmä o páry motivované a je možné, že budú odlišné i vzhľadom k niektorým demografickým a sociálnym charakteristikám. Napr. je možné uvažovať o rozdielnej účasti vzhľadom na vek rodičov, formu rodiny (rozvedení rodičia, jeden rodič, náhradní rodičia), počte detí a pod. Uvažovali sme tiež nad tým, že sa môže stať, že motivovanosť bude vyššia najmä u rodín, v ktorých bude vyššia miera vnímanej intimity.

Kvalitatívna časť

Skúmané osoby pre kvalitatívny výskum budú vybrané spomedzi respondentov kvantitatívneho výskumu. Do vzorky budú vybraté páry, u ktorých sa prejaví najväčšia diskrepancia vo vnímaní intimity vo vzťahu medzi rodičom a dieťaťom a zároveň nám v kvantitatívnej časti poskytnú možnosť opätovného kontaktovania. Celková veľkosť vzorky závisí od výsledkov kvantitatívnej časti (veľkosť rozdielov vo vnímanej intimitate) a teoretickej saturácie dát. V rámci vytvorených možností sa tak budeme snažiť o uplatnenie princípu teoretického výberu, a teda výber jednotlivých respondentov sa budeme snažiť prispôbiť výsledkom spracovania a analýzy dát. (dle Miovský 2006)

7. Pilotná štúdia

Samotnej aplikácii metód zberu dát v kvantitatívnej časti výskumu bude predchádzať pilotná štúdia. Na jej základe chceme vypracovať finálnu podobu dotazníku na meranie intimity pre potreby nášho výskumu. Dotazník bude zostavený z položiek 3 dotazníkov používaných na meranie intimity (viď te ďalej v časti 9. Procedúry pre tvorbu dát). Na základe pilotnej štúdie chceme zabezpečiť, aby sa položky zostaveného dotazníku navzájom neprekrývali, boli zrozumiteľné a relevantné pre naše kultúrne podmienky.

Pre overenie dotazníku intimity budeme vyberať respondentov z okruhu našej rodiny a blízkych priateľov, počítame s účasťou asi 5 rodičov a 5 detí vo veku mladej dospelosti a to ako u Slovákov, tak aj u Čechov (spolu sa teda bude jednať o 10 rodičov a 10 detí). Respondentov (ktorí na samotnom výskume nebudú ďalej participovať) požiadame, aby sa vyjadrili k jednotlivým položkám nami zostaveného dotazníku.

8. Etické predpoklady

Respondentov informujeme o priebehu výskumu, podmienkach účasti na výskume aj o jeho predpokladaných prínosoch a možných rizikách. V oboch častiach výskumu (kvantitatívnej i kvalitatívnej) zdelíme respondentom, že sa ako o účel štúdie zaujímame o vzájomný vzťah rodiča a dieťaťa v období mladej dospelosti. Bližšie informácie o

skúmaných premenných v kvantitatívnej časti poskytneme až v priebehu debriefingu po skončení zberu dát.

Respondenti pred vstupom do výskumu podpíšu informovaný súhlas so svojou účasťou v ňom a budú mať právo od svojej účasti vo výskume odstúpiť. Ako v kvantitatívnej, tak v kvalitatívnej časti zabezpečíme ochranu osobných údajov a anonymizáciu zverejnených výsledkov výskumu.

V kvantitatívnej časti sa môže záťaž výskumu prejavovať najmä v rozsahu metód, ktoré používame (t.j. škála intimity a NEO, ktorú respondenti vyplňajú za seba i za rodiča, resp. za seba i za svoje dieťa). Ako malé odškodnenie za námahu by sme chceli záujemcom poskytnúť aspoň možnosť vyhodnotenia ich osobnostného dotazníku NEO ako spôsobu ako sa dozvedieť niečo o sebe. V kvalitatívnej časti predpokladáme isté riziko vyplývajúce z citlivosti témy vzájomného vzťahu rodič - dieťa a z možnosti vynorenia sa niektorých, pre participantov problematických či nedoriešených, tém.

Vo výskume sa budeme snažiť o získanie dôvery vo výskumníka, a tým aj o zlepšenie kvality kontaktu a poskytovaných informácií. Rovnako sa budeme usilovať aj o empatickú neutralitu - prejavenie záujmu, účasti a porozumenia voči účastníkom výskumu, a zároveň o zachovanie neutrality voči zisteným skutočnostiam. (Miovský 2006) Po skončení kvalitatívnej časti uskutočníme s participantmi debriefing, aby sme si overili, či sme počas rozhovoru neotvorili nejaké témy, ktoré by potrebovali doriešiť, taktiež im necháme priestor na ich otázky a prípadné komentáre. V prípade záujmu im poskytneme kontakt na poradňu, manželskú a rodinnú, ktorá sa nachádza v okolí ich bydliska. Účastníci kvalitatívnej časti sa budú môcť zoznámiť s výsledným textom a budú mať možnosť vyjadriť sa k nemu pred jeho samotným zverejnením.

9. Procedúry pre tvorbu dát

V kvantitatívnej časti nášho výskumu využijeme dotazníkové metódy na získanie výpovedí o objektívnej a subjektívne percipovanej podobnosti, a o intimite vnímanej vo vzťahu rodič - dieťa. Všetky použité metódy sú založené na self-reporte. Práve self-report je považovaný (Carlson 1989) za metódu, ktorá nám môže poskytnúť informácie o subjektívnej realite jednotlivých členov rodiny alebo o skúsenosti, zahrňujúcej vnímanie seba a ostatných členov rodiny, postojov v rodine a spokojnosti so vzťahmi v rodine. Výhodou self-reportu je tak jedinečný vhlád do rodiny skrze pohľad jej člena – členovia rodiny sa poznajú lepšie, dlhšie a v rozmanitých situáciách – majú tak informácie o tom, čo vonkajší pozorovateľ nemôže postihnúť (dle Carlson 1989). Self-report sa tým pre nás stáva veľmi dôležitým, nakoľko nás zaujíma práve subjektívne vnímanie respondentov.

Na získanie informácií o objektívnej a subjektívnej podobnosti osobnostných rysov respondentov v páre rodič - dieťa použijeme škálu *NEO päťfaktorový osobnostný inventár*. Tento dotazník je zložený zo 60 položiek, ktoré skúmajú 5 dimenzií (vždy po 12 položiek) osobnosti: Neuroticizmus, Extraverziu, Otvorenosť voči skúsenostiam, Prívetivosť a Svedomitosť (tzv. Veľká päťka, Big Five)³. Každý z respondentov bude požiadaný o vyplnenie dotazníku jednak o sebe samom a jednak o druhom z páru rodič - dieťa, čiže napr. dieťa (mladý dospelý) vyplní dotazník jednak o sebe a jednak o svojom rodičovi (mame alebo otcovi). Dotazník bude potrebné preložiť z českého jazyka do slovenského k čomu využijeme konzultácie s prekladateľom.

Objektívnu podobnosť budeme následne zisťovať tak, že porovnáme dotazník, ktorý rodič vyplnil o sebe, s dotazníkom, ktorý o sebe vyplnilo dieťa. Subjektívnu podobnosť

³ V prílohe (príloha č.1) možno nájsť popis jednotlivých dimenzií BigFive, ktoré budú vo výskume použité.

budeme zisťovať porovnaním dotazníku, ktorý dieťa vyplňalo o rodičovi, s dotazníkom, ktorý dieťa vyplňalo samo o sebe (bližšie viďte časť 10. Metódy analýzy dát).

Intimitu budeme merať dotazníkom zloženým z položiek vychádzajúcich z nasledovných metód: *Intimacy* (Walker & Thompson 1983); *Family Scales: Intimacy Scale* (Giordano et al. 1993); *Network of Relationship Inventory: Intimacy Subscale* (Buhrmester & Furman 1987)⁴. Všetky metódy dosahujú dostatočnú vnútornú reliabilitu: Cronbachova alfa pre škálu *Intimacy* sa pohybuje od 0.91-0.97 v závislosti od cieľovej skupiny respondentov (Walker, Thompson 1983); pre škálu *Family Scales: Intimacy Scale* je alfa 0.76 (Giordano et al. 1993) a pre *Network of Relationship Inventory: Intimacy Subscale* je Cronbachova alfa od 0.77-0.95 v závislosti od veku respondentov. Škálu *Intimacy* tvorí 17 položiek a každú z nich budú respondenti hodnotiť na 7-bodovej škále, pričom 7 reprezentuje najväčšiu intimitu. Druhý dotazník – *Family Scales: Intimacy Scale* má 6 položiek, ktoré sú hodnotené na 6-bodovej škále. Tretí dotazník – subškála Buhrmestera a Furmana (1987) obsahuje 3 otázky, na ktoré je možné odpovedať prostredníctvom 5-bodovej škály. (1 = takmer vôbec alebo vôbec; 5 = veľmi veľa). Táto subškála sa v rámci intimity zameriava predovšetkým na aspekt sebaodhalenia.⁵

Náš dotazník na meranie intimity bude zostavený tak, aby sa položky navzájom neprekrývali a boli relevantné pre naše kultúrne podmienky. Jeho finálna verzia bude vypracovaná na základe pilotnej štúdie (pre podrobnosti viďte vyššie v časti 7. Pilotná štúdia). Finálny dotazník, ktorý budeme používať, bude upravený tak, aby rody (ženský a mužský) a označenia (matka, otec, syn, dcéra) zodpovedali situácii konkrétnych respondentov.

Preklad škál bude overený v konzultácii s prekladateľom a slovenská verzia bude následne preložená aj do češtiny. Český preklad bude opäť konzultovaný s prekladateľom.

V kvalitatívnej časti výskumu by sme chceli využiť 3 základné spôsoby získavania dát. Pôjde o analýzu dokumentu (eseje), analýzu testu Rodinného systému (FAST) a rozhovory na spôsob pološtruktúrovaného interview (bližšie informácie viďte ďalej v texte).

Každá zo skúmaných osôb, ktoré sa zúčastnia kvalitatívnej časti výskumu, bude požiadaná aby napísala na papier ½ - 1-stránkovú esej (zamyslenie sa) na tému svojho vzťahu s druhým človekom z páru rodič - dieťa. Teda téma pre rodiča bude znieť „Ja a môj syn.“ alebo „Ja a moja dcéra.“

Ďalej využijeme Test rodinného systému (Family System Test – FAST), ktorý sa zameriava na kvalitu rodinných vzťahov, pričom postihuje subjektívne vnímanie kohézie a hierarchie v rodine jednotlivými jej členmi. Umožňuje zostaviť rôzne situácie rodiny (typickú, ideálnu, konfliktnú) a zachytiť aj jasnosť generačných hraníc a rozdiely v percepcii a flexibility rodiny. Skúmaná osoba má za úlohu znázorniť pomocou figúrok a podstavcov ako sú si jednotliví členovia rodiny blízki, a aký vplyv alebo moc má každý člen. Ako prvá sa zobrazuje typická situácia rodiny, ako druhé ideálna a ako tretie konfliktná. Po znázornení danej situácie nasleduje rozhovor za účelom jej objasnenia. Test je možné vyhodnotiť ako kvantitatívne (úroveň kohézie, medzigeneračné koalície, hierarchie, typy vzťahových štruktúr), tak i kvalitatívne. Pri kvalitatívnom hodnotení sa sleduje správanie skúmanej osoby pri teste. Dôležitý je aj záznam toho, kam sa figúrky dívajú, nakoľko priamy očný kontakt je väčšinou chápaný ako znak pozitívneho vzťahu a často koreluje s kohéziou. Nutné je sa ale vždy dopýtať, čo očný kontakt pre skúmanú osobu znamená. Taktiež z výberu farebnej figúrky je možné zistiť viaceré projikované obsahy. V tejto štúdii požiadame respondentov len o zobrazenie typickej situácie v ich rodine, po ktorej bude nasledovať pološtruktúrovaný rozhovor o zobrazenej situácii, na základe tohto testu.

⁴ Preklad jednotlivých položiek týchto škál sa nachádza v prílohe (príloha č.2).

⁵ Pre výsledný dotazník intimity rozsah hodnotenia všetkých položiek zjednotíme na základe výsledkov pilotnej štúdie.

Dáta získané prostredníctvom spomínaných metód by sme chceli použiť pri samotnom interview s jednotlivými skúmanými osobami. Interview bude mať charakter pološtruktúrovaného rozhovoru, pričom pre každého respondenta bude vytvorených niekoľko otázok, a to na základe výsledkov predchádzajúcich metód. Tieto metódy by tiež mali poslúžiť ako spôsob, ktorý nenásilne umožní skúmaným osobám zamyslieť sa nad ich vzťahom s druhým človekom z páru rodič - dieťa, a to aj v rámci kontextu zvyšku rodiny. Predpokladáme, že by tak mohlo byť pre skúmané osoby následne jednoduchšie o svojom vzťahu vypovedať v rozhovoroch.

10. Metódy analýzy dát

Kvantitatívna časť

Prostredníctvom použitých metód získame premenné vnímanej intimity, a podobnosti (subjektívne percipovanej a objektívnej). Pritom premenné vnímanej intimity a subjektívne percipovanej podobnosti získame zvlášť pre dieťa a zvlášť pre rodiča. Premenná objektívnej podobnosti bude pre dieťa a rodiča z jedného páru spoločná. Premenná vnímanej intimity vznikne ako aritmetický priemer položiek tvoriacej škálu intimity. Premennú objektívnej podobnosti získame porovnaním osobnostných dotazníkov *NEO Pätifaktorový osobnostní inventár*, ktoré vyplňali rodič o sebe a dieťa o sebe. Pre každého z páru vypočítame celkový hrubý skór, ktorý vznikne súčtom hrubých skórov dosiahnutých v jednotlivých dimenziách dotazníku. Následne zistíme rozdiel celkových hrubých skórov v príslušnom páre rodič-dieťa.⁶ Premennú subjektívne percipovanej podobnosti získame porovnaním dotazníku osobnosti, ktoré rodič vyplňal o dieťati s dotazníkom, ktorý vyplňal o sebe, a obrátene – porovnaním dotazníku, ktorý vyplňalo dieťa o rodičovi s dotazníkom, ktorý vyplňalo o sebe. Opäť zistíme celkový hrubý skór, ktorý bude výsledkom súčtu hrubých skórov v jednotlivých dimenziách dotazníku. Následne zistíme rozdiel celkových hrubých skórov z oboch dotazníkov od dieťaťa (a takisto aj od rodiča).⁶ Všetky premenné by mali byť intervalovej úrovne.

Hypotézy budeme analyzovať prostredníctvom korelačnej analýzy (H1, H2) a prostredníctvom testu rovnosti dvoch koeficientov korelácie (H3,H4,H5,H6). V korelačnej analýze budeme korelovať:

- dieťaťom vnímanú intimitu vo vzťahu s objektívnou podobnosťou;
- dieťaťom vnímanú intimitu so subjektívne percipovanou podobnosťou, tak ako ju vníma dieťa;
- rodičom vnímanú intimitu vo vzťahu s objektívnou podobnosťou;
- rodičom vnímanú intimitu so subjektívne percipovanou podobnosťou, tak ako ju vníma rodič.

Kvalitatívna časť

V príbehoch (eseje) sa budeme snažiť vyhľadať opakujúce sa témy, vzorce a štruktúry, ktoré budeme zaznamenávať, a ktorým sa následne budeme venovať vo finálnom rozhovore so skúmanou osobou. Budeme teda hľadať vzorce, štruktúry a princípy, ktoré sú viazané na kontext daného vzťahu rodiča a dieťaťa a na prežívanie a vnímanie tohto vzťahu. Myslíme si, že sa jedná o metódu zachytávania vzorcov (gestaltov) (Miovský 2006).

Prostredníctvom Testu rodinného systému sa pokúsime jednak o kvantitatívnu analýzu typickej situácie rodiny z hľadiska kvalít rodinných vzťahov, ktoré tento test meria (kohézia, hierarchia, generačné hranice, percepcia a flexibilita rodiny). U všetkých respondentov tieto

⁶ Sme si vedomé toho, že takto získame rozdielnosti, a nie podobnosti a teda bude potrebné príslušné premenné rekódovať tak, aby sme získali premenné, s ktorými pracujeme v hypotézach.

dáta spracujeme metódou prostého výčtu, kedy sa budeme snažiť zistiť v akom vzájomnom pomere sa jednotlivé kvality rodinného vzťahu vyskytujú (napr. ako sa silná hierarchia vyskytuje u respondentov v rodinách v pomere k výskytu slabej hierarchie). Z kvalitatívneho hľadiska budeme analyzovať rozhovory a správanie skúmanej osoby počas výkonu testu a pološtrukturovaný rozhovor na objasnenie skúmanou osobou zobrazenej situácie. Tieto dáta zahrnieme do analýzy pri využití metódy zakotvenej teórie pri analýze finálneho rozhovoru. Finálny rozhovor na spôsob pološtrukturovaného interview (viď te 9. časť Procedúry pre tvorbu dát) teda budeme analyzovať s využitím metódy zakotvenej teórie – predpokladáme, že teóriu budeme postupne vytvárať z dát a overovať prostredníctvom systematického zhromažďovania údajov o vzťahu rodičov a detí, a ich analýzou (dle Strauss a Corbinová, 1990).

Z výpovedí respondentov sa budeme snažiť získať významové jednotky, ktoré sa budú týkať ich vzájomného vzťahu (jeho vnímania a prežívania), a rovnako vnímania a prežívania situácie v rodine.

Budeme sa snažiť uplatniť všetky 3 úrovne kódovania (otvorené, axiálne a selektívne), ich uplatnenie závisí od charakteru získaných dát. Na základe vzájomného porovnávania a triedenie výpovedí a významových jednotiek sa budeme snažiť vytvoriť určité kategórie skúmaného javu a budeme sa snažiť postihnúť aj vlastnosti a dimenzie týchto kategórií. Ďalej sa budeme snažiť tieto kategórie opäť skladať dohromady a vytvárať medzi nimi spojenia. Pričom sa stále bude jednať o rozvíjanie kategórií, ale rozvíjanie presahujúce vlastnosti a dimenzie (dle Strauss a Corbinová 1990).

V rámci selektívneho kódovania sa pokúsime vytvoriť kostru príbehu a uviesť pomocné kategórie do vzťahu k centrálnej kategórii. Ďalej bude nasledovať vzájomné vzťahovanie kategórií na dimenzionálnej úrovni, overovanie vzťahov prostredníctvom údajov a prípadné doplnenie kategórií. (dle Strauss a Corbinová 1990)

Pre využitie metódy zakotvenej teórie sme sa rozhodli v súlade s vyjadrením Kuczynského a Dalyho (2002), že *grounded theory* je dôležitá pre výskum vzťahu rodič - dieťa, nakoľko poskytuje sprievodcu – návod pre systematické spracovanie dát. Autori tiež uvádzajú, že teória sa vytvára interpretatívnou indukciou, teda výskumník hrá aktívnu úlohu v organizovaní a posudzovaní významu dát a v spôsobe akým konštruuje kategórie a teóriu. Dôležité je teda pre výskumníka uvedomiť si svoj diel, svoju pozíciu a vlastné skúsenosti (reflexivita). Autori (Kuczynski a Daly 2002) v tejto súvislosti narážajú tiež na teoretickú senzitivitu a senzitivizujúce otázky. V súlade s tým sa aj my počas celého výskumu (a obzvlášť jeho kvalitatívnej časti) budeme snažiť o reflexiu vlastnej pozície a skúseností.

11. Publikácia

Výsledky nášho výskumu by bolo vhodné publikovať v podobe empirickej štúdie. V rámci slovenských a českých časopisov by sme oslovili časopis Československá psychologie, Psychológia a patopsychológia dieťaťa a E-psychologie. Po preklade nášho výskumu do anglického jazyka by bolo možné výsledky publikovať aj v rade zahraničných časopisov, napr. Family Process, Journal of Comparative Family Studies, Journal of Youth and Adolescence, Journal of Marriage and Family, Journal of Child and Family Studies, Journal of Family Psychology a iné.

12. Časový plán a rozpočet

ČASOVÝ PLÁN – predpokladáme, že jednotlivé fázy nebudú striktné oddelené a budú sa prekrývať:

Vyhľadávanie, štúdium literatúry, príprava teoretického rámca výskumu

Voľba metód výberu respondentov a metód zberu dát kvantitatívnej časti výskumu	1 mesiac
Uplatnenie metód výberu respondentov, výber výskumnej vzorky	1 mesiac
Príprava a aplikácia metód zberu dát	3 mesiace
Analýza zozbieraných dát	3 mesiace
Formulácia výsledkov a výskumných zistení, debriefing	1 mesiac
	1 mesiac

Predpokladáme, že celá kvalitatívna časť výskumu nám zaberie približne 4-5 mesiacov, ale vzhľadom k organizácii kvalitatívneho výskumu predpokladáme, že výber skúmaných osôb, zber dát a ich analýza bude prebiehať v podstate simultánne a nie je možné jednotlivé fázy striktno oddeliť a uviesť jednoznačnejšie časové vymedzenia. Pokiaľ by sme chceli fázy rozdeliť umelo, bolo by možné uvažovať o nasledujúcich fázach:

- Výber skúmaných osôb pre kvalitatívny výskum, ich opätovné kontaktovanie
- Zber dát od skúmaných osôb, debriefing
- Analýza zozbieraných dát
- Formulácia výsledkov a výskumných zistení kvalitatívnej časti výskumu, formulácie teórie

Na záver bude nasledovať fáza Spracovania empirickej štúdie, jej dĺžku odhadujeme na 1 mesiac.

ROZPOČET

Zaškolenie a výskumná činnosť 2 výskumných pracovníčok	42 000 Kč
Náklady na získanie dotazníku NEO (českej aj slovenskej verzie) a Testu rodinného systému, s ktorými budeme vo výskume pracovať	8 000 Kč
Konzultácie prekladu položiek (z angličtiny do češtiny aj do slovenčiny) zostaveného dotazníku na meranie intimity s prekladateľom	1 200 Kč
Kancelárske potreby	1 000 Kč
Výdavky na cestovanie spojené s realizáciou výskumu (osobné doručenie dotazníkov respondentom, realizácia rozhovorov v kvalitatívnej časti)	5 000 Kč
Poštové poplatky v prípade doručenia dotazníkov s využitím poštových služieb	500 Kč
Celkovú výšku nákladov a teda aj požadovaného rozpočtu teda odhadujeme na 57 700 Kč.	

13. Vybavenie

Pre realizáciu nášho výskumu je potrebné, aby sme získali prístup k metódam, ktoré potrebujeme pre získavanie dát, a povolenie ich použiť. Jedná sa predovšetkým o:

- Dotazník NEO pětifaktorový osobnostní inventář (autori: Costa, P.T., McCrae, R.R.; české vydání upravili M. Hřebíčková a T. Urbánek, 2001; slovenské vydání upravili I. Ruisel, P. Halama, 2007)
- Test rodinného systému (autor: Gehring; I. Sobotková, 2005)

Pre počítačové spracovanie kvantitatívnych dát a realizáciu štatistických operácií využijeme program SPSS 13.0

Uvažujeme tiež nad využitím programu Atlas pre počítačové spracovanie kvalitatívnych dát.

17. Hodnotitelia

Priamo téme vzájomného vzťahu rodičov a detí sa v Českej a Slovenskej republike psychológovia nevenujú. Ako hodnotiteľov nášho projektu by sme teda navrhli autorov, ktorý sa venujú problematike rodiny ako takej. Medzi nich patria:

- doc. PhDr. Irena Sobotková, Csc., ktorá sa venuje síce najmä výskumu a práci s náhradnými pestúnskými rodinami, ale vo svojich publikáciách sa venuje i problematike celej rodiny a rovnako vedie aj rôzne diplomové práce, ktoré sa venujú rodine a rodičovstvu.
- doc. PhDr. Ivo Plaňava, ktorý sa venuje psychológii súžitia v manželstve a rodine.
- Mgr. Lenka Lacinová, Ph.D., ktorá sa venuje interpersonálnym vzťahom, výchove v rodine a problematike rodičovstva.

18. Literatúra

- Bordens, K.S., & Horowitz, I.A. (2009). *Social psychology*. Taylor & Francis e-Library.
- Brody, G.H., Moore, K., Gleib, D. (1994) *Family Processes during Adolescence as Predictors of Parent-Young Adult Attitude Similarity*. *Family Relations*, 43, pp.369-373
- Buhrmester, D. & Furman, W. (1987). *The Development of Companionship and Intimacy*. *Child Development*, 58, pp.1101-1113
- Carlson, C. (1989). *Family Measurement Overview*. In Touliatos, J., Perlmutter, B.F., & Straus, M.A.: *Handbook of Family Measurement Techniques*. Svazek 2. Thousand Oaks: Sage Publications
- Dix, T., & Gershoff, E.T. (1989). Measuring Parent-child Relations. In Touliatos, J., Perlmutter, B.F., & Straus, M.A.: *Handbook of Family Measurement Techniques*. Svazek 2. Thousand Oaks: Sage Publications
- Field, T., Lang, C., Yando, R., & Bendell, D. (1995). *Adolescents' Intimacy with Parents and Friends*. *Adolescence*, 30(117), pp.133-140
- Gaylord, N.K., Kitzmann, K.M., & Coleman, J.K. (2003). *Parents' and Children's Perceptions of Parental Behavior: Associations with Children's Psychosocial Adjustment in the Classroom*. *Parenting: Science and Practice*, 3(1), pp.23-47
- Giordano, P.C., Cernkovich, S.A., & DeMaris, A. (1993). *The Family and Peer Relations of Black Adolescents*. *Journal of Marriage and the Family*, 55(May), pp.277-287
- Hřebíčková, M., & Urbánek, T. (2001). *NEO pětifaktorový osobnostní inventář*. Praha: Testcentrum.
- Kuczynski, L., & Daly, K. (2002). *Qualitative Methods for Inductive (Theory-generating) Research*. In Kuczynski, L.: *Handbook of Dynamics in Parent-child Relations*. Thousand Oaks: Sage Publications
- LeCroy, C.W. (1988). *Parent – adolescent intimacy: impact on adolescent functioning*. *Adolescence*, 23(89), pp.137-147
- Miovský, M. (2006). *Kvalitativní přístup a metody v psychologickém výzkumu*. Praha: Grada

- Pelton, J., Steele, R.G., Chance, M.W., & Forehand, R. (2001) *Discrepancy between Mother and Child Perceptions of Their Relationship: II. Consequences for Children Considered within the Context of Maternal Physical Illness*. Journal of Family Violence, 16(1), pp.17-35
- Sandhya, S. (2009). *The Social Context of Marital Happiness in Urban Indian Couples: Interplay of Intimacy and Conflict*. Journal of Marital and Family Therapy, 35(1), pp.74-96
- Sobotková, I. (2005). *Test rodinného systému - FAST* (T.M. Gehring). První české vydání. Praha: Testcentrum.
- Strauss, A., & Corbinová, J. (1990). *Basics of Qualitative Research: Grounded Theory Procedures and Techniques*. Newbury Park: Sage Publications. Do češtiny preložil: S. Ježek
- Štecková, T. (2007). *Hodnocení rodinných vztahů z pohledu dívek a mladých žen s mentální anorexií*. E-psychologie, roč.1, č.1. Stiahnuté december 17, 2009 z WWW: <http://e-psycholog.eu/pdf/steckova.pdf>
- Švancara, J. (1986). *Kompéndium vývojové psychologie*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství
- Wakimoto, S., Fujihara, T. (2004) *The Correlation between Intimacy and Objective Similarity in Interpersonal Relationships*. Social Behavior and Personality, 32(1), pp.95-102
- Walker, A.J., & Thompson, L. (1983). *Intimacy and Intergenerational Aid and Contact Among Mothers and Daughters*. Journal of Marriage and The Family, November, pp.841-849

Zajímavý projekt. V teoretickém rámci by se mi líbilo více konkrétnosti – rovnou psát o podobnosti v Big5 a rovnou uvažovat o intimitě a co znamená (v duchu použité operacionalizace) vysoká míra diskrepance. Nejvíce mě zaujaly myšlenky o podobnosti – (ne)prožívání (ne)podobnosti s rodiči je v dospívání myslím docela dynamická záležitost.

SJ

(nemůžu se zbavit té žluté,; že Vy to píšete v OOO?)

Prílohy

Príloha č.1:

NEO osobnostní inventář (dle Hřebíčková, & Urbánek, 2001)

Dimenzia neuroticizmu zisťuje rozdiely v emocionálnej stabilite a labilitě a mieru prispôsobenia sa.

Dimenzia extravertzie sleduje kvalitu a kvantitu interpersonálnych interakcií, úroveň aktivácie a potrebu stimulácie.

Dimenzia otvorenosti voči skúsenosti sa zameriava na intelekt a aktívne vyhľadávanie nových zážitkov, toleranciu k neznámemu a k jeho objavovaniu.

Dimenzia prítvetivosti zisťuje kvalitu interpersonálnej orientácie na kontinuu od súcitenia po nepriateľskosť v myšlienkach, pocitoch a činoch.

Dimenzia svedomitost' sleduje individuálnu úroveň pri organizácii, motivácii a vytrvalost' na cieľ zameraného správania.

Príloha č.2:

Pre názornejšie zobrazenie dotazníkov sú položky škál vždy formulované tak, ako by vyzerali v prípade položiek určených pre dcéru z páru matka - dcéra.

Intimacy (Walker & Thompson 1983)

Položky:

1. Chceme spolu tráviť čas.
2. Matka⁷ mi ukazuje, že ma má rada.
3. Sme s matkou k sebe navzájom čestné.
4. Vieme navzájom jedna od druhej akceptovať kritiku našich chýb a omylov.
5. Máme sa rady.
6. Jedna druhú rešpektujeme.
7. Naše životy sú lepšie, pretože máme jedna druhú.
8. Z nášho vzťahu sa tešíme.
9. Matka má starosť o to, ako sa cítim.
10. S matkou sa cítim byť členkami jednej skupiny (cítim sa byť spojené).
11. V našom vzťahu je veľká miera nezištnosti, obetavosti.
12. Matka vždy myslí na môj najlepší záujem.
13. Som šťastná, že je moja matka súčasťou môjho života.
14. Vždy sa vďaka mojej matke cítim lepšie.
15. Moja matka je pre mňa dôležitá.
16. Ľúbim svoju matku a ona ľúbi mňa.
17. Som si našim vzťahom s matkou istá.

Family Scales: Intimacy Scale (Giordano 1993)

1. Moja matka sa často zaujíma o to, čo robím v škole.⁸
2. Moja matka mi prejavuje také množstvo náklonnosti, aké potrebujem.
3. Jedna z najhorších vecí, ktoré by sa mi mohli stať je, že by som zistila, že som sklamala svoju matku.
4. Moja matka je na mňa zvyčajne hrdá, keď dokončím niečo, na čom som tvrdo pracovala.
5. Moja matka mi verí.
6. Som si s mojou matkou bližšia, ako si je so svojou matkou väčšina ľudí v mojom veku.

Network of Relationship Inventory: Intimacy Subscale (Buhrmester & Furman 1987)

1. Ako veľmi zdieľaš svoje tajomstvá a súkromné pocity so svojou mamou?
2. Ako veľmi hovoríš svojej mame všetko?

⁷ Uvažujeme o tom, že v položkách takéhoto typu budeme uvádzať namiesto označenia „matka“, označenie „mama“, nakoľko v našom kultúrnom kontexte môže mať označenie „matka“ negatívnejší konotatívny význam a nebude pôsobiť neutrálne. Náš predpoklad však chceme overiť v rámci pilotáže.

⁸ U tejto položky je zrejmé, že ju budeme musieť preformulovať, alebo celkom vypustiť, nakoľko je isté, že nie všetci mladí dospelí navštevujú školu, a položku by tiež nebolo možné v nezmenenej podobe previesť do podoby, v ktorej by na ňu odpovedali rodičia (matka alebo otec), teda napr.: „Môj syn sa často zaujíma o to, čo robím v škole.“

3. Ako veľmi sa so svojou mamou rozprávaš o veciach, ktoré nechceš, aby vedeli ostatní?